

ชื่อเรื่องวิจัย	การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ “DULAE - D MODEL” ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส
ชื่อผู้วิจัย	นายสุรศักดิ์ เกลี้ยงสะอาด
ปีงบประมาณ	2568 วงรอบที่ 1 (พฤศจิกายน 2567-เมษายน 2568) วงรอบที่ 2 (พฤษภาคม-ตุลาคม 2568)

บทคัดย่อ

การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ “DULAE - D MODEL” ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส โดยใช้ “DULAE - D MODEL” 2. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส หลังการพัฒนา 3. เพื่อศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ตามจุดเน้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส กำหนด “เด็กดี มีความสุข” หลังการพัฒนา 4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจ ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ต่อการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส โดยใช้ “DULAE - D MODEL” หลังการพัฒนา และ 5) เพื่อศึกษาผลกระทบเชิงบวกที่ปรากฏต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส และสถานศึกษาในสังกัดฯ หลังการพัฒนา ผู้วิจัยดำเนินการด้วยวิธีการ (Research and development : R&D) โดยการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณมีวิธีการดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 4 ระยะดังนี้ **ระยะที่ 1** การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส ก่อนการพัฒนา 1.1 ศึกษาภูมิหลังและสภาพจริง ก่อนการพัฒนา สังกะยะที่สารสนเทศ ภูมิหลังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส (แหล่งข้อมูล : สารสนเทศสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส) 1.2 ศึกษาสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง แนวคิด ทฤษฎี หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (แหล่งข้อมูล : สารสนเทศสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง) 1.3 ส่งเสริมผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง สะท้อนปัญหา และความต้องการจำเป็น (กิจกรรมเสวนาสะท้อนปัญหา และความต้องการจำเป็น) ผู้เข้าร่วมเสวนา ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 10 คน และหัวหน้างานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 10 คน เกณฑ์การคัดเลือกตัวแทนผู้อำนวยการสถานศึกษา ที่มีประสบการณ์ในการบริหาร ไม่น้อยกว่า 5 ปี และตัวแทนหัวหน้างานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสบการณ์ในการเป็นหัวหน้างานไม่น้อยกว่า 3 ปี **ระยะที่ 2** การกำหนดรูปแบบการพัฒนา การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นราธิวาส โดยใช้ “DULAE - D MODEL” และการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกประกอบด้วย 1) ผู้อำนวยการสถานศึกษาที่มีวิทยฐานะเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษามาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี 2) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ที่มีวิทยฐานะเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์ในการ...

ในการปฏิบัติหน้าที่ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ไม่น้อยกว่า 5 ปี **ระยะที่ 3** การนำรูปแบบ “DULAE - D MODEL” ไปใช้ในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาณราธิวาส ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการให้ข้อมูล ประชากร ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษาจาก 17 สถานศึกษา จำนวน 43 คน 2) ครูผู้ทำหน้าที่ครูที่ปรึกษา หรือครูแนะแนวจาก 17 สถานศึกษา จำนวน 780 คน 3) เครือข่ายการนิเทศระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาณราธิวาส จำนวน 17 คน กลุ่มตัวอย่าง 1) ผู้บริหารสถานศึกษา กำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Poupositive Sampling) โดยใช้ตัวแทนของผู้บริหารสถานศึกษาทุกสถานศึกษา โดยใช้สถานศึกษาขนาดเล็ก สถานศึกษาละ 1 คน รวม 4 คน ขนาดกลาง สถานศึกษาละ 2 คน รวม 24 คน และขนาดขนาดใหญ่ สถานศึกษาละ 3 คน รวม 3 คน ได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 31 คน 2) ครู กำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Poupositive Sampling) โดยใช้ครูที่ปรึกษา หรือครูแนะแนวทุกสถานศึกษา โดยสถานศึกษา ขนาดเล็ก สถานศึกษาละ จำนวน 2 คน รวม 8 คน ขนาดกลาง สถานศึกษาละ 3 คน รวม 36 คน และขนาดใหญ่ สถานศึกษาละ 4 คน รวม 4 คน ได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 48 คน 3) เครือข่ายการนิเทศระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาณราธิวาส มาจากประชากร จำนวน 17 คน **ระยะที่ 4** ศึกษาผลการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาณราธิวาส โดยใช้ “DULAE - D MODEL” หลังการพัฒนา ประชากร ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษาจาก 17 สถานศึกษา จำนวน 43 คน 2) ครูผู้ทำหน้าที่ครูที่ปรึกษา หรือครูแนะแนวจาก 17 สถานศึกษา จำนวน 780 คน 3) เครือข่ายการนิเทศระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาณราธิวาส จำนวน 17 คน กลุ่มตัวอย่าง 1) ผู้บริหารสถานศึกษา กำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Poupositive Sampling) โดยใช้ตัวแทนของผู้บริหารสถานศึกษาทุกสถานศึกษา โดยใช้สถานศึกษาขนาดเล็ก สถานศึกษาละ 1 คน รวม 4 คน ขนาดกลาง สถานศึกษาละ 2 คน รวม 24 คน และขนาดขนาดใหญ่ สถานศึกษาละ 3 คน รวม 3 คน ได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 31 คน 2) 3.2 ครู กำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Poupositive Sampling) โดยใช้ครูที่ปรึกษา หรือครูแนะแนวทุกสถานศึกษา โดยสถานศึกษา ขนาดเล็ก จำนวน 2 คน รวม 8 คน ขนาดกลาง สถานศึกษาละ 3 คน รวม 36 คน และขนาดใหญ่ สถานศึกษาละ 4 คน รวม 4 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งสิ้น 48 คน 3) เครือข่ายการนิเทศระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาณราธิวาส มาจากประชากรจำนวน 17 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล/แหล่งข้อมูล ในการศึกษาผลกระทบเชิงบวก ที่ปรากฏต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาณราธิวาส และสถานศึกษาในสังกัด ที่ได้รับรางวัล หรือได้รับการประกาศเกียรติคุณจากองค์กร หน่วยงานทางการศึกษาระดับนานาชาติ ระดับชาติ และระดับภูมิภาค ใช้แบบบันทึกผลตามสภาพจริง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้ “DULAE - D MODEL” ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาณราธิวาส มีจำนวน 5 ฉบับ แบบสอบถาม ฉบับที่ 1, 2, 3, และ 4 มีผลการประเมินเชิงเนื้อหา (IOC) เท่ากับ 1 ทุกฉบับ และมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach Coefficient) เท่ากับ .966, .973, .983 และ .983 และฉบับที่ 5 แบบบันทึกผลกระทบเชิงบวกที่ปรากฏต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาณราธิวาสและสถานศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า

1. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้ “DULAE-D MODEL” ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาณราธิวาส หลังการพัฒนา วงรอบที่ 1 (พฤศจิกายน 2567 - เมษายน 2568) และวงรอบที่ 2 (พฤษภาคม 2568 - ตุลาคม 2568) ตามความคิดเห็นของครู ผู้บริหารสถานศึกษา และเครือข่ายการนิเทศ พบว่า วงรอบที่ 1 (พฤศจิกายน 2567 - เมษายน 2568) โดยภาพรวมทุกกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}, \mu=4.44$, S.D., $\sigma=.38$) และเมื่อพิจารณาจำแนกตามกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มเครือข่ายการนิเทศ มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu=4.54$, $\sigma=.45$) รองลงมาได้แก่ กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาและกลุ่มครู ตามลำดับ มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.41$ และ 4.38 , S.D.=.35 และ .38) วงรอบที่ 2 (พฤษภาคม 2568 - ตุลาคม 2568) โดยภาพรวมทุกกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}, \mu=4.59$, S.D., $\sigma=.23$) และเมื่อพิจารณาจำแนกตามกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.67$, S.D.=.22) รองลงมาได้แก่ กลุ่มเครือข่ายการนิเทศและกลุ่มครู ตามลำดับ มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ($\mu=4.60$ และ $\bar{X}=4.50$, $\sigma=.23$ และ S.D.=.38) สอดคล้องตามสมมติฐาน

2. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาณราธิวาส หลังการพัฒนา ตามความคิดเห็นของครู และผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า วงรอบที่ 1 (พฤศจิกายน 2567 - เมษายน 2568) โดยภาพรวมทั้งสองทุกกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.68$, S.D.=.27) เมื่อพิจารณาจำแนกตามกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.70$, S.D.=.32) รองลงมาได้แก่ กลุ่มครู มีคุณภาพอยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X}=3.66$, S.D.=.37) วงรอบที่ 2 (พฤษภาคม 2568 - ตุลาคม 2568) โดยภาพรวมทุกกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.58$, S.D.=.24) เมื่อพิจารณาจำแนกตามกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มครู มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นสูงสุด มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.58$, S.D.=.34) รองลงมาได้แก่ กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา มีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ($\bar{X}=4.57$, S.D.=.30) สอดคล้องตามสมมติฐาน

3. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามจุดเน้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาณราธิวาสกำหนด “เด็กดี มีความสุข” หลังการพัฒนา วงรอบที่ 1 และวงรอบที่ 2 ตามความคิดเห็นของครู และผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า วงรอบที่ 1 (พฤศจิกายน 2567 - เมษายน 2568) โดยภาพรวมทั้งสองกลุ่มที่ตอบแบบสอบถาม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=4.44$, S.D.=.30) เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายกลุ่มที่ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=4.46$, S.D.=.38) รองลงมาได้แก่ กลุ่มครู มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมากเช่นกัน ($\bar{X}=4.42$, S.D.=.38) วงรอบที่ 2 (พฤษภาคม 2568 - ตุลาคม 2568) โดยภาพรวมทั้งสองกลุ่มที่ตอบแบบสอบถาม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=4.68$, S.D.=.24) เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายกลุ่มที่ตอบแบบสอบถาม พบว่า ทั้งสองกลุ่มมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=4.68$, S.D.=.36, .62) สอดคล้องตามสมมติฐาน

/4. สรุปผล...

4. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีต่อการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้ “DULAE-D MODEL” ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาณราธิวาส หลังการพัฒนา วงรอบที่ 1 และวงรอบที่ 2 ตามความคิดเห็นของครู ผู้บริหารสถานศึกษา และเครือข่ายการนิเทศ พบว่า วงรอบที่ 1 (พฤศจิกายน 2567 - เมษายน 2568) โดยภาพรวมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}, \mu=4.58$, S.D., $\sigma=.32$) เมื่อพิจารณาจำแนกตามกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.66$, S.D.=.44) รองลงมาได้แก่ กลุ่มครู มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ($\bar{X}=4.56$, S.D.=.44) ส่วนกลุ่มเครือข่ายการนิเทศ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ($\mu=4.52$, $\sigma=.46$) วงรอบที่ 2 (พฤษภาคม 2568 - ตุลาคม 2568) โดยภาพรวมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}, \mu=4.71$, S.D., $\sigma=.24$) เมื่อพิจารณาจำแนกตามกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.79$, S.D.=.36) รองลงมาได้แก่ กลุ่มครู มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ($\bar{X}=4.73$, S.D.=.38) ส่วนกลุ่มเครือข่ายการนิเทศ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน ($\mu=4.61$, $\sigma=.45$) สอดคล้องตามสมมติฐาน

5. สรุปผลกระทบเชิงบวกที่ปรากฏต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาณราธิวาส และสถานศึกษาในสังกัด หลังการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้ “DULAE-D MODEL” ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาณราธิวาส หลังการพัฒนางวงรอบที่ 1 (พฤศจิกายน 2567 - เมษายน 2568) และวงรอบที่ 2 (พฤษภาคม 2568 - ตุลาคม 2568) พบว่า หลังการพัฒนากงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาณราธิวาส ได้รับรางวัลระดับนานาชาติ จำนวน - รางวัล รางวัลระดับชาติ จำนวน 2 รางวัล และรางวัลระดับภูมิภาค จำนวน 2 รางวัล และสถานศึกษาในสังกัด ได้รับรางวัลระดับนานาชาติจำนวน 9 รางวัล รางวัลระดับชาติ จำนวน 43 รางวัล รางวัลระดับภูมิภาค จำนวน 23 รางวัล สอดคล้องตามสมมติฐาน

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัย การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้ “DULAE - D MODEL” ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาณราธิวาส มีการดำเนินงานตาม “DULAE - D MODEL” ครั้งนี้ทำให้ค้นพบจุดเด่นของการเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติ ซึ่งเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อไป

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้าน D : Deal Cooperation (ข้อตกลง ข้อสัญญา) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและหรือสถานศึกษาต้องกำหนดนโยบาย และเป้าหมายการพัฒนาภายใต้การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องไว้อย่างชัดเจนในการจัดทำบันทึกข้อตกลงร่วมกัน

1.2 ด้าน U : Uniform (ความต่อเนื่องสม่ำเสมอ) การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนควรเริ่มจากการจัดการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี กำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในแต่ละขั้นตอนดูแลช่วยเหลืออย่างสม่ำเสมอ ติดตามความก้าวหน้าพัฒนาระบบฐานข้อมูลอัพเดทอย่างต่อเนื่องและสร้างเครือข่ายความร่วมมือสู่ความยั่งยืนและพัฒนาในระยะยาว

1.3 ด้าน L : Look after (การดูแลเอาใจใส่) การดูแลเอาใจใส่เน้นการให้ความสำคัญกับความเป็นมนุษย์และการเห็นคุณค่าความต้องการเฉพาะบุคคล และควรเอาใจใส่ดูแลในทุกมิติ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา

1.4 ด้าน A : Activity Development (กิจกรรมส่งเสริมพัฒนา) ควรจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง เพื่อพัฒนาทักษะและความสามารถของผู้เรียนในด้านต่างๆ เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต

1.5 ด้าน E : Evaluation Monitoring (การติดตาม ประเมินผล) ที่มีประสิทธิภาพควรเน้น 1) ถูกต้อง 2) ทันเวลา 3) ประหยัด 4) การสามารถเข้าใจได้ 5) การมีมาตรฐานที่สมเหตุสมผล 6) การจัดระบบอย่างมีกลยุทธ์ 7) การเน้นกฎแห่งข้อยกเว้น 8) การใช้มาตรการหลาย ๆ อย่าง และ 9) การแก้ไขให้ถูกต้อง

1.6 ด้าน D : Development Sustainable (การพัฒนาที่ยั่งยืน) หลังการพัฒนาควรมีการตรวจสอบ ทบทวน และนำผลการพัฒนามาปรับปรุง/อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอและสนับสนุนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในระยะยาว

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อเสริมสร้าง คุณลักษณะ ความเป็น “เด็กดีและมีความสุข” ของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง “คุณลักษณะความเป็นคนดีและมีความสุข” ของนักเรียนกับ สภาพแวดล้อมของภูมิสังคม (บ้าน โรงเรียน วัด โบสถ์ และมัสยิด) ในชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่

2.3 ควรศึกษาผลกระทบเชิงบวกในการสร้างเสริมสร้าง “คุณลักษณะความเป็นคนดีและมีความสุข ของนักเรียน” ที่มีต่อชุมชนและหรือภูมิสังคมโดยรอบสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

2.4 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในมิติอื่นๆ ให้มีความ หลากหลายและกว้างขวางยิ่งขึ้น